

**UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION
CREANGĂ” DIN CHIȘINĂU**

Cu titlu de manuscris
C.Z.U. 373.3 : 37.018 (043.2)

POPA NATALIA

**EFICIENTIZAREA AUTOEDUCAȚIEI
ȘCOLARULUI MIC ÎN CONTEXTUL
CONSILIERII PSIHOPEDAGOGICE A
FAMILIEI**

531.01 TEORIA GENERALĂ A EDUCAȚIEI

Autoreferatul tezei de doctor în științe pedagogice

CHIȘINĂU, 2018

Teza a fost elaborată în cadrul Catedrei *Științe ale Educației* a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Conducător științific:

CUZNEȚOV Larisa, dr. hab. în ped., prof. univ.

Referenți oficiali:

1. SILISTRARU Nicolae, dr. hab. în ped., prof.univ., Universitatea de Stat din Tiraspol
2. ȘEVCIUC Maia, dr. în ped., conf.univ., Universitatea de Stat din Moldova

Componența Consiliului Științific Specializat:

1. BODRUG-LUNGU Valentina, **președinte**, dr. hab. în ped., prof.univ.
2. ZAGAIEVSCHI Corina, **secretar științific**, dr. în ped., conf. univ.
3. PLATON Carolina, dr. hab. în ped., prof. univ.
4. COJOCARU Victoria, dr. hab. în ped., prof. univ.
5. ANDRIȚCHI Viorica, dr. hab. în ped., conf. univ.

Susținerea va avea loc la 28 august 2018, ora 10.00, în ședința Consiliului Științific Specializat D 33 531.01 – 03 din cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, Sala Senatului, bloc 2, mun. Chișinău, str. Ion Creangă 1.

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la Biblioteca Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” și pe pagina web a C.N.A.A. (www.cnaa.acad.md)

Autoreferatul a fost expediat la 25 iulie 2018

Secretar științific al Consiliului Științific Specializat,

ZAGAIEVSCHI Corina, dr. în ped., conf. univ.

Conducător științific,

CUZNEȚOV Larisa, dr. hab. în ped., prof. univ.

Autor

POPA Natalia

© Popa Natalia 2018

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei. Preocupările societății privind autoeducația, cele de formare și autoperfecționare a ființei umane prin eforturi proprii, au existat din cele mai vechi timpuri. De-a lungul secolelor, dar mai ales în ultimele decenii, au fost elaborate un șir de lucrări, care abordează această problemă din punct de vedere pedagogic și psihologic, însă cercetătorii nu au ajuns la un consens cu privire la conținutul procesului de autoeducație, începutul acestuia, probabil și din cauza interconexiunilor complexe, care există între educație, instruire, autoinstruire, educație permanentă și autoeducație [2; 4; 7; 10; 12].

Etimologic, termenul de **autoeducație** vine de la grecescul “**autos**” – *sine însuși* și latinescul “**educatio**”- *educație*, însemnând *educația prin sine însuși*. Uneori autoeducația este identificată cu conceptul de autoinstruire, care desemnează acțiunea de a învăța singur, fără profesor [5, p. 30].

În lucrările apărute în a doua jumătate a secolului al XX-lea (Апет А. [53], Ковалёв А. [57], Toma S.[49; 50], Salade D. [41; 42] etc.), întâlnim definiții cuprinzătoare, în care sunt evidențiate ca note definitorii ale autoeducației, caracterul conștient, sistematic și planificat. Astfel, Ковалёв А. Г. [57, p.5] arată că *autoeducația este o activitate conștientă, planificată și sistematică desfășurată de ființa umană asupra sa, cu scopul autoperfecționării sau formării noilor trăsături proprii personalității necesare în prezent și în viitor*. Majoritatea caracteristicilor autoeducației evidențiate în definiția de mai sus le întâlnim și la Toma S., care precizează că *autoeducația reprezintă o activitate conștientă, constantă, sistematică, direcționată spre perfecționarea propriei personalități...* [50, p.30-31]. Aceste definiții reflectă, în general, destul de amplu fenomenul autoeducației, chiar dacă unele dintre caracteristicile menționate, precum caracterul sistematic și planificat nu se observă întotdeauna în activitatea de autoperfecționare a persoanei.

Educația, influențarea, îndrumarea conștientă a informării și formării individului, sunt eficiente dacă se realizează în perspectiva permanenței accesului continuu la instruire și învățare. Educația stimulează preocuparea pentru desăvârșirea de sine, autoeducația devine în continuare o condiție a eficienței asimilării și prelucrării informațiilor. Prin autoeducație, educația devine permanentă, creează o șansa sigură pentru fiecare persoană care dorește să compenseze lipsurile educației familiale, celor a învățării școlare și ale inițierii profesionale. Prin autoeducația calitativă, procesul educației permanente devine o stare de

spirit și o activitate continuă motivată de necesitatea și efectele perfecționării [25].

Prin autoeducație omul devine conștient de propriile capacități, aspirații pe care le evaluează în raport cu modelele sociale și cu posibilitățile de exprimare; consolidează conștiința identității de sine în procesul de autocunoaștere, se caută pe sine; se cunoaște, se identifică și se evaluează. Prin autoeducație se exersează și se valorifică trăsăturile moral-volitiv, prinde contur și se consolidează metacogniția, inteligența persoanei. Anume prin autoeducație individul filtrează și prelucrează influențele exercitate în relațiile cu alții, inclusiv cu educatorii; le valorifică, dând consistență și relevanță universului său de cunoaștere [27] și de autocunoaștere.

Prin intermediul autoeducației individul se modelează pe sine în plan moral, cognitiv, afectiv, volitiv, atitudinal, se construiește pe sine, dezvoltându-și calitățile și corectându-și defectele. Numai prin autoeducație individul poate lupta cu sine, cu gândirea negativă obstrucționistă, inhibantă; poate lupta cu complexe, cu lipsa de voință, cu afectele demobilizatoare, poate depăși obstacolele, nereușitele și eșecurile. Numai de persoana centrată pe autoeducație, dar, uneori, și de anumite împrejurări depinde verdictul: *învins sau învingător*. Prin autoeducație individul se *șlefuieste pe sine*, tinde spre perfecțiune, aspiră și dobândește starea de libertate [32] și moralitate.

Dicționarul de pedagogie (1979), autorii Manolache A. și Muster D., definește autoeducația ca activitate conștientă, intenționată pe care un individ o desfășoară pentru formarea sau desăvârșirea propriei persoane [28, p. 41]. *Autoeducația se deosebește de educație, în primul rând, prin poziția subiectului în raport cu obiectul. Subiectul este și obiectul educației.*

Popescu-Neveanu P. definește autoeducația ca proces de formare a propriei personalități și conduite conform unor modele, cerințe și în baza unor eforturi personale. *În autoeducație cel în cauză este, în același timp, subiect și obiect al educației* [39, p. 77].

Comănescu I. consideră că, în sens larg, autoeducația include întreaga gamă a înrâurilor autoformative. În sens restrâns, este munca individuală cu sine însuși în scopul automodelării unor capacități intelectuale, a unor sentimente, atitudini și trăsături de personalitate ...autoeducația este propulsată din interior [12, p. 33-34].

Barna A. definește autoeducația ca activitate a ființei umane desfășurată în scopul perfecționării propriei personalități [5, p. 31].

Toma S. consideră autoeducația ca fiind *activitatea conștientă, constantă, sistematică, direcționată spre perfecționarea propriei personalități, scop ales în baza unei decizii personale de autoangajare și depunere a unui efort propriu* [49, p. 20-21].

Macavei E. consideră importante cinci componente sau direcții ale autoeducației: *cunoașterea de sine, evaluarea de sine, diagnoza și decizia, formarea și transformarea de sine* [27]. În acest context este important să menționăm că individul uman este condiționat de trei categorii de trebuințe fundamentale. Acestea sunt: *trebuințele de dependență, trebuințele de independență și trebuințele de interdependență*. În diferite perioade de vârstă acestea au ponderi diferite, interferează și se intercondiționează. După naștere, în primii ani de viață, copilul este dependent de acțiunile de îngrijire ale mamei, afecțiunea și atenția ei. Inițierea în cunoașterea realității, în adaptarea la condițiile reale, deprinderea comportamentelor (alimentar, odihnă, joc, învățare) se face sub influența adultului-educator. Primele modele culturale tot el le oferă. Instruirea în grădinița de copii și în școală este dirijată, condusă și realizată, de asemenea, de educator. Bazele cunoștințelor, deprinderilor, atitudinilor și a comportamentelor umane se pun în relația de dependență copil-adult/educator [55; 54; 56 etc.].

Când copilul ajunge la nivelul de maturizare care-i permite, într-o anumită măsură, detașarea de influențele dominante ale adulților, când ajunge să perceapă necesitatea cunoașterii de sine, a identificării și valorificarea propriilor forțe de autoformare (la pubertate și adolescență), anume atunci se manifestă interesul vădit și preocuparea de autoeducare. Primele premise observabile ale începutului educației de sine, câștigă teren către 7-8 ani. Odată cu plecarea la școală copilul devine tot mai conștient de sine și începe a valorifica experiența dobândită în familie, în relația cu adultul-educator. Vârsta preșcolară, cea școlară mică, preadolescența, adolescența și tinerețea sunt etape ale vârștelor în care se valorifică acumulările educației familiale, educației preșcolare, școlare și universitare; sunt perioade de autodefinire, autocunoaștere, autorealizare, de construire independentă a personalității și a imaginii de sine. Cu toată ponderea pe care o deține preocuparea pentru dezvoltarea și afirmarea de sine, totuși nu se produce o ruptură bruscă, radicală, decisivă și definitivă de influențele factorilor educativi (familie, școală etc.). Nici nu ar fi benefică o asemenea ruptură consideră Șuteu, T. [47; 48] și alți cercetători [8; 12; 21; 34; 44 etc.].

Schimbările sociale obligă individul și grupurile umane să se adapteze, să se integreze variatelor forme de comunitate, să adopte un

șir de roluri, funcții și poziții sociale. Progresul științific, tehnic, cultural sunt provocări ce solicită permanente adaptări. De aceea, individul/grupul trebuie să învețe mereu, să fie receptiv la nou, la schimbare, să-și perfecționeze relațiile de comunicare cu alții, să construiască noi tipuri de relații, să cunoască și să se folosească de oportunitățile educative oferite de comunitate. Pentru a face față cerințelor sociale, pentru menținerea și consolidarea securității personale el trebuie să învețe continuu. Deschiderea pentru autoeducație, pentru învățarea continuă, pentru educația permanentă nu anulează, ci valorifică acumulările, adică zestrea nativă și cea educativă. De fapt, exprimarea de sine, realizarea de sine pe toate planurile (familial, personal, profesional, civic, politic) este rezultatul articulării educației, autoeducației și a educației permanente, a convergenței și interacțiunii active a factorilor educativi [5].

În anumite situații, determinate de cauze obiective sau subiective cum ar fi: lipsa de experiență la începutul preocupărilor de autoeducație, particularitățile subiectului de vârsta școlară mică, nivelul scăzut al voinței, natura sarcinilor urmărite, denotă faptul că acțiunile de autoeducație pot avea un caracter sporadic și neplanificat. Astfel, Рувинский Л. [58], Comănescu I. [12; 13] etc. consideră că autoeducația poate avea atât un caracter planificat și sistematic, cât și unul neplanificat, nesistematic, desfășurat doar episodic, mai cu seamă, la vârsta școlară mică. Fără îndoială că autoeducația sistematică și planificată are o eficiență mult mai mare, dar aceasta necesită de la individ un efort conștient moral, volitiv și intelectual permanent.

În familie, rolul psihogenetic al educației este determinant. Părinții sunt primii educatori, ei creează mediul, îl organizează, îl restructurează la necesitate și îi dezvăluie copilului realitatea apropiată, imediată și cea extrafamilială; îl orientează și-l îndrumă s-o cunoască, s-o evalueze; îi oferă modele comportamentale; îi susține și ghidează creșterea, dezvoltarea și maturizarea fizică și psihosocială. În ambianța familială, copilul se descoperă pe sine, își construiește propria identitate. Startul socializării și umanizării se ia în mediul familial, copilăria fiind esențială pentru dezvoltarea ulterioară, pentru integrarea în viața socială. Copilăria marchează cea mai puternică și stabilă dependență de adult (în primul rând de părinți) [52]. Această dependență trebuie să fie una de oferire a unei educații calitative, de cooperare armonioasă, creativă, care ar stimula copilul spre autocunoaștere și autoperfecționare.

Analiza literaturii de specialitate [2; 5; 6; 8; 9; 12; 26; 40etc.] ne-a demonstrat că autoeducația nu se impune de la sine în mod spontan. Ea

este produsul, rodul educației, al conștientizării necesității dezvoltării proprii personalități, al valorificării potențialului creator printr-un efort suplimentar, orientat în direcția întregirii volumului de cunoștințe și a registrului de calitate în vederea integrării în viața socială, a satisfacerii unor trebuințe personale care vor stimula autoactualizarea persoanei. Între educație și autoeducație există un raport de cauză-efect și de complementaritate, ambele, provocând, în cele din urmă, transformări în interiorul personalității umane, care se vor manifesta în exterior printr-un comportament deziderabil și o prestație inteligentă.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare. Autoeducația ca fenomen social se manifestă printr-o activitate de autoformare, perfecționare și autodezvoltare a omului. În contextul științelor educației se evidențiază funcția centrală a autoeducației ce constă în transformarea obiectului educației în subiect al acesteia printr-un proces care include valorificarea unui ansamblu de acțiuni pedagogice, concepute și desfășurate prin prisma educației permanente la nivel de autoproiectare, autorealizare a unei educații pentru sine, autoformare individualizată, autoformare metacognitivă, autoformare continuă, adaptată la specificul fiecărei vârste [5; 6].

Cercetătorii din domeniul *științelor educației* (Barna A. [5; 6], Comănescu I. [12; 13], Cosmovici A. [16], Cristea S. [17], Faure E. [26], Toma S. [49; 50], Ковалёв А. [57] etc.) consideră că autoeducația se poate dezvolta doar pe fondul definitivării următoarelor conținuturi psihologice: dobândirea conștiinței de sine; dezvoltarea judecăților și raționamentelor ipotetice; echilibrarea relativă a atitudinilor, comportamentelor și trăsăturilor caracteriale.

Aspecte metodologice și strategiile autoeducației; inițierea-desfășurarea ei în cadrul familiei și a instituției de învățământ a fost abordată în lucrările cercetătorilor: Cuznețov Larisa [21; 22], Calaraș C. [9], Cristea S. [17], Barna A. [5; 6], Comănescu I. [12; 13], Andrișchi V. [1; 2; 3], Ursu L. [51; 52] etc.

Imaginea familiei și influența ei asupra autoeducației este importantă pentru școlarii mici și pentru formarea competențelor lor de autoeducație. Metacogniția în dezvoltarea autoreglării la școlarii mici, imaginea pozitivă a familiei și impactul ei, a modelelor parentale pozitive asupra autoeducației copiilor este elucidată detaliat în lucrările cercetătorilor Cuznețov Larisa [20; 21; 22], Stanciu I. [44], Nicola I. [29], Pavelcu V. [32; 330], Șchiopu U., Verza E. [46] etc.

Examinarea multiaspectuală a fenomenului vizat ne-a permis să stabilim un fapt foarte important: *pentru ca personalitatea să devină subiect al propriei educații este absolut necesară formarea competențelor de autoeducație*. Acest raționament ne-a determinat să alegem tema de cercetare, iar studiarea *contradicțiilor educaționale în vederea stabilirii strategiilor de formare a competențelor de autoeducație la elevii de vârstă școlară mică*, investigată detaliat de Andrițchi V. [1; 2; 3], Panico V. [30; 31] etc. ne-a dat posibilitatea să conturăm **problema de cercetare**, pe care am formulat-o astfel: care sunt fundamentele teoretico-aplicative de eficientizare a autoeducației școlarului mic în contextul consilierii psihopedagogice a familiei?

Scopul cercetării constă în elaborarea, experimentarea și validarea fundamentelor teoretico-aplicative ale eficientizării autoeducației școlarilor mici în contextul consilierii psihopedagogice a familiei.

Obiectivele cercetării:

1. Interpretarea teoretică a fenomenului și procesului autoeducației prin analiza și dezvoltarea conceptului de bază și a celor operaționale din perspectiva pedagogică, psihologică, filosofică și axiologică.
2. Evaluarea premiselor și a tendințelor psihopedagogice de dezvoltare a autoeducației.
3. Studiarea genezei abordărilor teoretice privind educația și autoeducația școlarului mic.
4. Elaborarea fundamentelor teoretico-aplicative de eficientizare a autoeducației școlarului mic în contextul consilierii familiei.
5. Validarea *Modelului pedagogic de eficientizare a autoeducației școlarului mic* (MPEAȘM), care incumbă fundamentele teoretico-aplicative ale eficientizării autoeducației școlarului mic.

Metodologia cercetării științifice.

Investigația s-a realizat în baza concepțiilor, teoriilor, legităților, principiilor și ideilor din domeniul științelor educației: pedagogiei, sociologiei educației, psihologiei dezvoltării, pedagogiei, consilierii psihopedagogice și consilierii familiei.

Drept repere epistemologice specifice ne-au servit: conceptele privind autoeducația și formarea conștiinței de sine, formarea competențelor și a capacităților de autoeducație, investigate de Barna A., Cosmovici A., Cristea S., Faure E. etc.; metodologia desfășurării educației și autoeducației în cadrul familiei și principiile consilierii familiei (Cuznețov Larisa, Calaraș C., Badea E.); metodologia formării

aptitudinilor de autoeducație la elevii de vârstă școlară mică (Andrițchi V., Panico V.); conținutul, principiile și metodele de autocontrol, autostimulare și autoeducație; posibilitățile și dificultățile autoeducației abordate în cercetările lui Barna A., Comănescu I., Toma S. etc.

Cercetarea s-a bazat pe principiile caracterului prospectiv și permanent al educației; valorile epistemologice ale unor documente conceptuale și normative ca: Codul Educației [11]; Strategia Educația 2020 [45]; Curriculumul școlar. Clasele I-IV [18]; Curriculumul la dirigenție [15]; Convenția cu privire la drepturile copiilor [14].

Metodele de cercetare: metoda analizei și sintezei; metoda generalizării teoretice; experimentul pedagogic; chestionarea; conversația; observația; metode statistice; metoda Expert; analiza produselor subiecților investigați, studiul de caz.

Noutatea și originalitatea științifică este obiectivată de:

- abordarea sociopsihopedagogică și filosofică a fenomenului autoeducației; precizarea și delimitarea conceptelor de bază în contextul consilierii psihopedagogice a familiei;
- examinarea și stabilirea premiselor psihopedagogice ale autoeducației școlarului mic;
- identificarea și fundamentarea științifică a principiilor, condițiilor și strategiilor de eficientizare a autoeducației școlarului mic prin intermediul și în contextul consilierii psihopedagogice a familiei;
- determinarea fundamentelor teoretico-aplicative de eficientizare a autoeducației școlarului mic în contextul consilierii familiei;
- elaborarea și argumentarea științifică a *Modelului pedagogic de eficientizare a autoeducației școlarului mic*.

Problema științifică importantă soluționată rezidă în elaborarea *Modelului pedagogic de eficientizare a autoeducației școlarului mic* (MPEAȘM), ce include fundamentele teoretico-aplicative, implementarea cărora a contribuit la eficientizarea autoeducației școlarului mic în contextul consilierii psihopedagogice a familiei, ceea ce a condus la formarea comportamentului axat pe autoeducație la elevi și formarea comportamentului parental eficient, producând sporirea nivelului de autoeducație a școlarilor mici, a calității parteneriatului educațional școală-elev-familie și optimizarea educației și relaționării familiale.

Semnificația teoretică a cercetării este susținută de: analiza, precizarea și delimitarea conceptelor de bază: *educație familială, autoeducație, consiliere psihopedagogică*; examinarea și analiza critică a esenței autoeducației, impactului autoeducației asupra devenirii

personalității și determinarea evoluției abordărilor teoretice cu privire la autoeducație la general, și a autoeducației școlărilor mici, în special. Totodată, semnificativă este fundamentarea teoretică a *Modelului pedagogic de eficientizare a autoeducației școlărilor mici* / MPEAȘM și argumentarea științifică a elaborării și aplicării instrumentarului metodologic de cercetare.

Valoarea aplicativă a lucrării constă în elaborarea și validarea fundamentelor teoretico-aplicative ale autoeducației școlărilor mici, structurate în *Modelul pedagogic de eficientizare a autoeducației școlărilor mici*, care oferă un suport metodologic și tehnologic de asigurare a stimulării procesului autoeducativ în treapta învățământului primar și consolidare a parteneriatului școală – elev – familie, inclusiv de stabilire și descriere a posibilităților și orientărilor consilierii psihopedagogice a familiei în direcția vizată.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere sunt cuprinse în următoarele teze:

1. În condițiile societății contemporane autoeducația s-a dovedit a fi un factor decisiv și prioritar în dezvoltarea educației permanente / a învățării pe întregul parcurs al vieții omului.
2. Autoeducația școlărilor mici reprezintă o primă treaptă de inițiere în acest proces complex, iar parteneriatul educativ școală – elev – familie, prin valorificarea consilierii familiei, contribuie substanțial la dezvoltarea-consolidarea competențelor parentale și a competențelor de autoeducație a elevilor.
3. Eficientizarea autoeducației școlărilor mici este asigurată de cunoașterea și explorarea optimă a fundamentelor teoretico-aplicative, elaborate și structurate în instrumentul central *Modelului pedagogic de eficientizare a autoeducației școlărilor mici*, experimentat și validat în cadrul investigației realizate.

Implementarea rezultatelor științifice s-a realizat prin experimentarea și validarea *Modelului pedagogic de eficientizare a autoeducației școlărilor mici*, care include fundamentele teoretice și praxiologice. Implementarea rezultatelor cercetării s-a realizat în clasele primare ale IPLT „Onisifor Ghibu” din mun. Chișinău și Gimnaziul „Cobusca Veche” din s. Cobusca Veche, r-l Anenii Noi, inclusiv prin intermediul publicațiilor și a comunicărilor științifice la un șir de seminare metodologice, conferințe naționale și internaționale.

Aprobarea rezultatelor cercetării.

Rezultatele cercetării au fost aprobate în cadrul ședinței comune ale catedrelor *Științe ale Educației și Pedagogia Învățământului Primar*; consiliilor profesionale, seminarelor metodologice, întrunirilor metodice și a conferințelor naționale și internaționale.

Publicațiile la tema tezei. În domeniul investigat au fost publicate 3 articole științifice în reviste cu recenzenti [24; 35; 37]: un articol-comunicare la conferințe științifică internațională [34]; 2 articole în culegeri de circulație națională [23; 36] și o monografie [38].

Volumul și structura tezei. Teza conține: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie (174 surse), 15 anexe. În total conține 127 de pagini text de bază, 11 figuri și 12 tabele.

Cuvinte-cheie: autoeducație, educație, educație permanentă, școlarul mic, consiliere psihopedagogică, familie, cultura autoeducației, obiect al educației, subiect al educației, cadru școlar.

CONȚINUTUL TEZEI

Introducerea include actualitatea și importanța problemei abordate, problema, scopul și obiectivele cercetării, noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor obținute, problema științifică importantă soluționată, semnificația teoretică, valoarea aplicativă a lucrării; implementarea și aprobarea rezultatelor cercetării.

Capitolul 1, **Reperete teoretice privind autoeducația ca produs al educației eficiente**, conține studiul teoretic al problemei și scoate în evidență conținutul *conceptului fundamental de autoeducație*, caracteristicile acestuia și a *conceptelor operaționale*, care desemnează componentele fenomenului vizat (automodelarea, autoperfecționarea, autodezvoltarea, autocontrolul, autoorientarea, autodisciplinarea, autoconducerea, autocorecția) și configurează direcțiile acționale, structurate în: *cunoașterea de sine, evaluarea de sine, diagnoza și decizia autoformării, transformarea de sine*.

Capitolul reflectă o analiză detaliată a evoluției abordărilor teoretice cu privire la autoeducație, scoțând în evidență ideea de bază a cercetărilor din domeniul științelor educației (Barna A., Comănescu I., Toma S., Andrișchi V., Рувинский Л.И., Ковалёв А.Г. etc.), care constă în faptul că structura autoeducației conține un șir de elemente comune, aproape identice, cu structura acțiunii educative, deosebirea specifică provenind numai din poziția diferită a obiectului educației, care în cazul autoeducației devine subiect al propriei sale activități de formare-dezvoltare a personalității, respectiv subiect al procesului de autoformare-autodezvoltare a personalității.

Studiul teoretic a permis să identificăm dinamica raporturilor între educație și autoeducație la diferite vârste, să urmărim evoluția autoeducației în contextul etapelor istorice de constituire a pedagogiei ca știință. Totodată s-a identificat impactul autoeducației asupra devenirii personalității din perspectiva pedagogică, psihologică, filosofică și sociologică prin corelarea cu dezvoltarea morală, intelectuală, volitivă a persoanei și autoactualizarea acesteia.

În capitolul 2, **Cadrul metodologic al eficientizării autoeducației școlarului mic**, au fost analizate și concretizate premisele psihopedagogice de dezvoltare a autoeducației școlarului mic, identificându-se factorii interni (biologici și psihologici), factorii externi (familiali și socioculturali), condițiile, direcțiile de acțiune, strategiile și principiile de eficientizare a autoeducației școlarului mic (Figura 1).

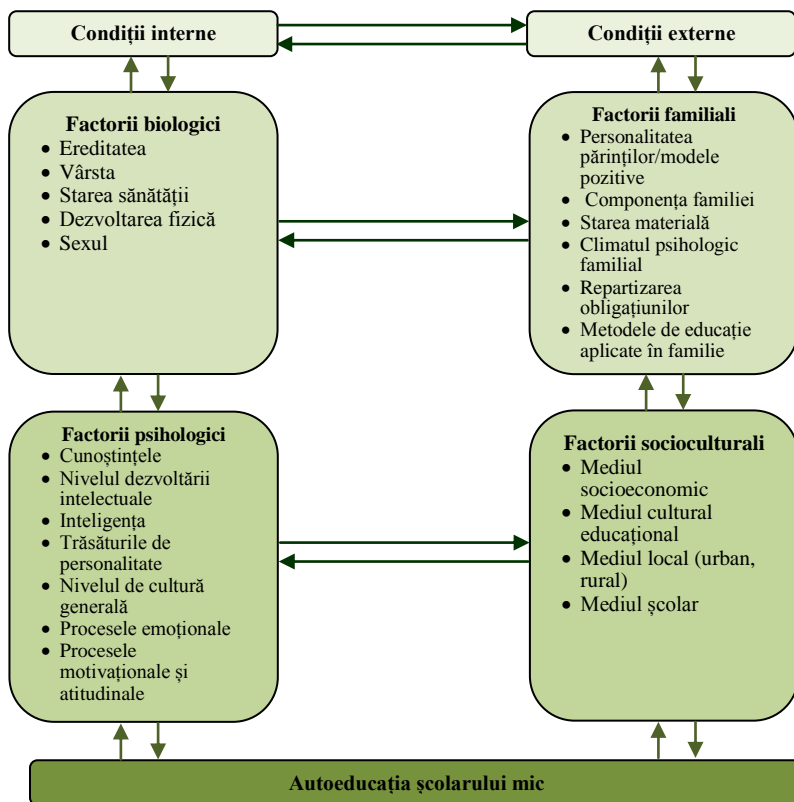

Fig. 1. Premisele psihopedagogice generale ale autoeducației școlarului mic
 Tot în acest capitol au fost elucidate rezultatele experimentului preliminar, desfășurat pe eșantioane independente: de cadre didactice

din treapta învățământului primar (222 subiecți) și de părinți (324 subiecți), care ne-au orientat spre stabilirea esenței și a specificului autoeducației școlarului mic, elaborarea *Matricei achizițiilor și strategiilor de inițiere-desfășurare a autoeducației școlarului mic* pe fiecare segment de vârstă cu indicarea dezvoltării fizice și psihice. Un rezultat semnificativ al conceptualizării, al analizelor critice și a sintezelor realizate este ansamblul instrumentelor metodologice elaborat și fundamentat; care *s-a obiectivat în*: criteriile de eficientizare a autoeducației școlarului mic și prioritățile educative, în baza cărora vor fi formate competențele de autoeducație; *Programul de consiliere psihopedagogică a familiei centrate pe eficientizarea autoeducației școlarului mic* (Tabelul 1).

Tabelul 1. Program de consiliere psihopedagogică a familiei centrate pe EAȘM

Nr. crt.	Conținutul activității de consiliere psihopedagogică a familiei	Forma consilierii (tipul tematic)	Subiecții consilierii (beneficiarii)	Durata ședințelor de consiliere, ore	Metode, procedee și tehnici aplicate
1.	Școlarul mic: particularitățile de vârstă și personalitate. Factorii (biologici și psihopedagogici de dezvoltare a personalității) și factorii externi (familiali și socioculturali) ce contribuie la eficientizarea autoeducației copilului și adultului.	Consiliere axată pe dezvoltarea părinților (2 ședințe)	Adulții (părinții)	4	Conversația Informarea PowerPoint Explicația Demonstrația unor acțiuni
2.	Autoeducația în cadrul școlar. Colaborarea școala – familie centrată pe autoeducația elevilor.	Consiliere axată pe dezvoltare (2 ședințe)	Adulții (părinții)	2	Mapa cu materiale Comentarii PowerPoint Studiul de caz
3.	Educația și autoeducația la vârsta adultă	Consiliere axată pe dezvoltarea părinților (1 ședință)	Adulții (părinții)	1	Mapa cu materiale
4.	Educația și autoeducația la vârsta școlară mică. Componentele și subcomponentele autoeducației	Consiliere axată pe dezvoltarea părinților (2 ședințe)	Adulții (părinții)	3	Comentarea Explicația Conversația

	/structura procesului de autoeducație				
5.	Elaborarea programului de autoeducație a copiilor de vârstă școlară mică în cadrul familial.	Consiliere axată pe prevenție (1 ședință)	Adulții (părinții)	1,5	Exercițiul structurat
6.	Condiții și strategii de autoeducație a școlarului mic: forme, metode, procedee	Consiliere axată pe dezvoltarea părinților (2 ședințe)	Adulții (părinții)	2	Analiza Sinteza Simularea Studiul de caz
7.	Eficiențizarea autoeducației școlarului mic. Elaborarea agendei familiale de eficiențizare a autoeducației copilului	Consiliere axată pe exersarea adulților (cognitiv-comportamentală), 2 ședințe	Adulții (părinții)	3,5	Exercițiul structurat Simularea Studiul de caz
8.	Modelul de eficiențizare a autoeducației școlarului mic. Principii de organizare a activităților de autoeducație	Consiliere centrată pe formarea competențelor parentale (2 ședințe)	Adulții (părinții)	3	Exercițiul structurat Simularea Studiul de caz
Total			14 ședințe	20 ore	

La fel au fost elaborați *Indicatorii și descriptorii competenței de valorificare optimă a autoeducației școlarului mic* (Tabelul 2):

Tabelul 2. Indicatorii și descriptorii competenței de valorificare optimă a autoeducației de către școlarul mic

Indicatorii comportamentului elevilor preocupați de autoeducație	Descriptorii competențelor de valorificare optimă a autoeducației
Elevul manifestă:	La nivel de cunoaștere:
1.	1.1. Identifică clar și în limbaj simplu componentele autoeducației
<ul style="list-style-type: none"> • Interes pentru autoeducație • Înțelegere cu privire la importanța și impactul autoeducației 	1.2. Expune exhaustiv posibilitățile și impactul autoeducației asupra sa.
2.	La nivel de aplicare:
<ul style="list-style-type: none"> • Receptare și aplicare a variatelor informații și sarcini de autoeducație (autoproiectare; autorealizare; autoevaluare). • Capacități de analiză, exprimare și explicare a acțiunilor cu caracter autoeducativ 	2.1. Elaborează un proiect personal de autoeducație (scopul, pașii - obiective și conținutul acțiunilor).
	2.2. Elaborează o schemă de analiză a îndeplinirii sarcinilor și acțiunilor de tip autoeducativ.
3.	La nivel de integrare:
<ul style="list-style-type: none"> • Capacități de monitorizare a acțiunilor de 	3.1. Propune variante de autoevaluare și

Indicatorii comportamentului elevilor preocupați de autoeducație	Descriptorii competențelor de valorificare optimă a autoeducației
autoeducație. <ul style="list-style-type: none"> • Capacități de autoevaluare și autocorectare a unor acțiuni. • Creativitate și originalitate în autoeducație (autoproiectare, autorealizare, autoevaluare) 	autocorectare. <p>3.2. Analizează autoevaluarea realizată.</p> <p>3.3. Creează un program sau mici lucrări personale (poezii, eseu, povestioare, desene etc.) ; se descrie pe sine la început și după ce exersează autoeducația.</p>

În continuare au fost stabiliți *Indicatorii și descriptorii competenței parentale de realizare și eficientizare a autoeducației școlarului mic* (Tabelul 3):

Tabelul 2.8. Indicatorii și descriptorii competenței parentale de realizare și eficientizare a autoeducației școlarului mic

Indicatorii comportamentului parental eficient	Descriptorii competențelor parentale de realizare și eficientizare a autoeducației școlarului mic
Părintele manifestă: <ol style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> • Interes, asiduitate și consecvență în achiziționarea cunoștințelor și competențelor de auto/educație a copiilor și adulților • Model pozitiv de autoeducație personală 	La nivel de cunoaștere: <ol style="list-style-type: none"> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Identifică esența, conținutul și componentele autoeducației copiilor și adulților 1.2. Cunoaște și explică cu argumente importanța modelelor comportamentale parentale pozitive.
<ol style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> • Propune variante de sarcini de autoeducație interesante și necesare copilului. • Capacități de aplicare optimă a metodelor de autoeducație a școlarului mic. 	La nivel de aplicare: <ol style="list-style-type: none"> <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Elaborează sarcini de autoeducație și elementele de autoproiectare a autoeducației. 2.2. Elaborează scheme și programe de autoeducație pentru școlarul mic, scoțând în evidență metodele aplicate.
<ol style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> • Capacități de monitorizare a autoeducației școlarului mic. • Capacități de evaluare a eficienței autoeducației copilului. • Creativitate și inventivitate argumentate de eficientizare a autoeducației școlarului mic. 	La nivel de integrare: <ol style="list-style-type: none"> <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Elaborează scheme și proiecte de monitorizare a autoeducației. 3.2. Demonstrează aplicarea metodelor de evaluare. 3.3. Creează condiții optime copilului de realizare a autoeducației.

Instrumentele enumerate ne-au servit drept cadru metodologic în organizarea și desfășurarea experimentului pedagogic.

Capitolul 3, **Coordonata experimentală de valorificare a Modelului pedagogic de eficientizare a autoeducației școlarului mic în contextul consilierii psihopedagogice a familiei**, elucidează designul experimentului pedagogic cu toate cele trei etape: de constatare, de formare și verificare a rezultatelor (Prezentăm acest construct de bază (Figura 2).

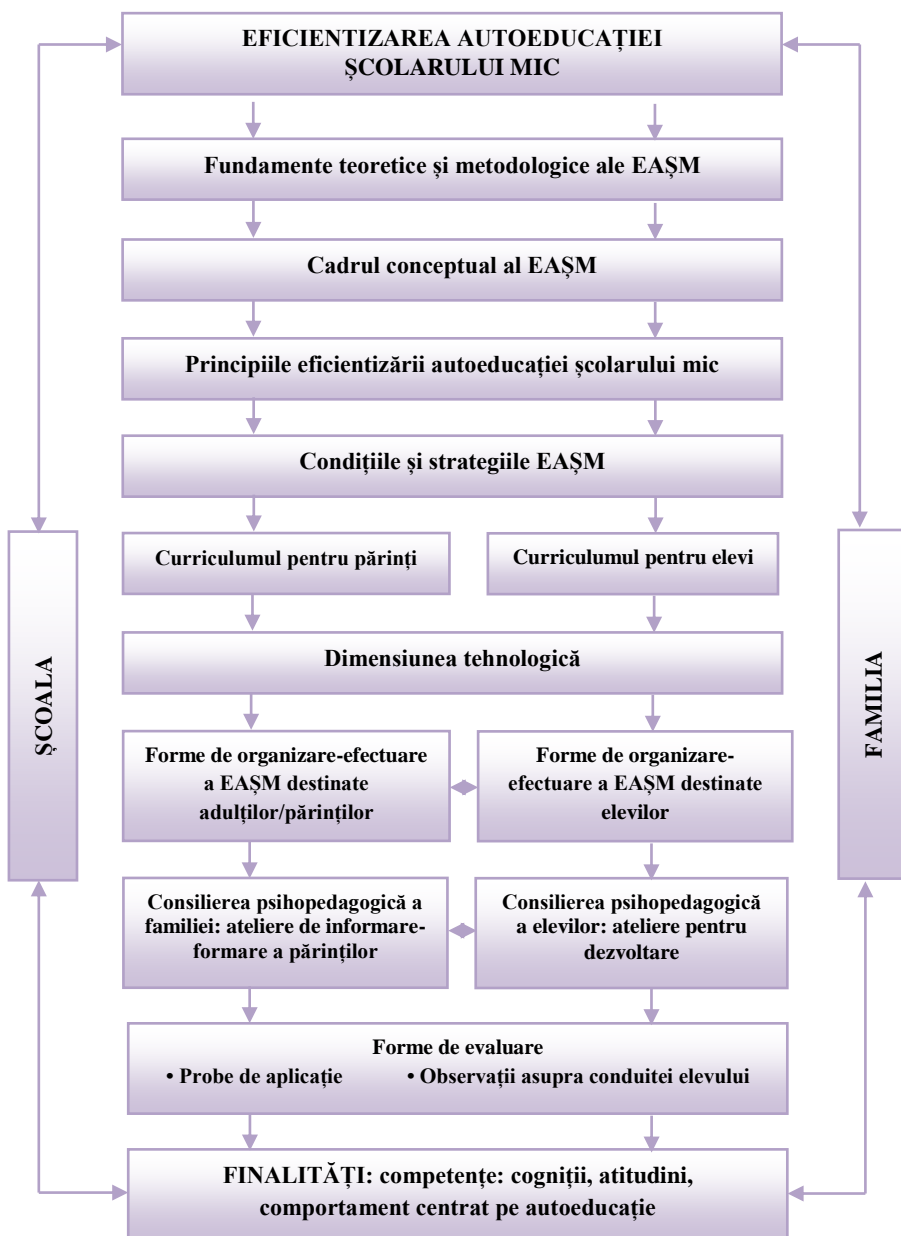

Fig. 2. Modelul pedagogic de eficientizare a autoeducației școlarului mic în contextul consilierii psihopedagogice a familiei

În virtutea faptului că experimentul a fost unul multinivellar și complex s-a elaborat *Fișa designului cercetării și a experimentului pedagogic*, care configurează într-un tabel integru obiectivele operaționale, loturile experimentale, termenii de realizare, activitățile și metodele aplicate, rezultatele obținute și impactul implementării MPEAȘM, care încorporează fundamentele teoretico-aplicative elaborate și experimentate.

În cadrul experimentului au fost investigate și comparate opiniile, atitudinile, competențele de autoeducație a elevilor și părinților acestora, inclusiv modificarea comportamentului parental și comportamentul școlarului mic, angajamentele acestora și cele 10 poziții de bază ale schimbării conduitei elevilor implicați în experimentul de constatare, formare și evaluare din mediul rural (Figura 3) și mediul urban (Figura4).

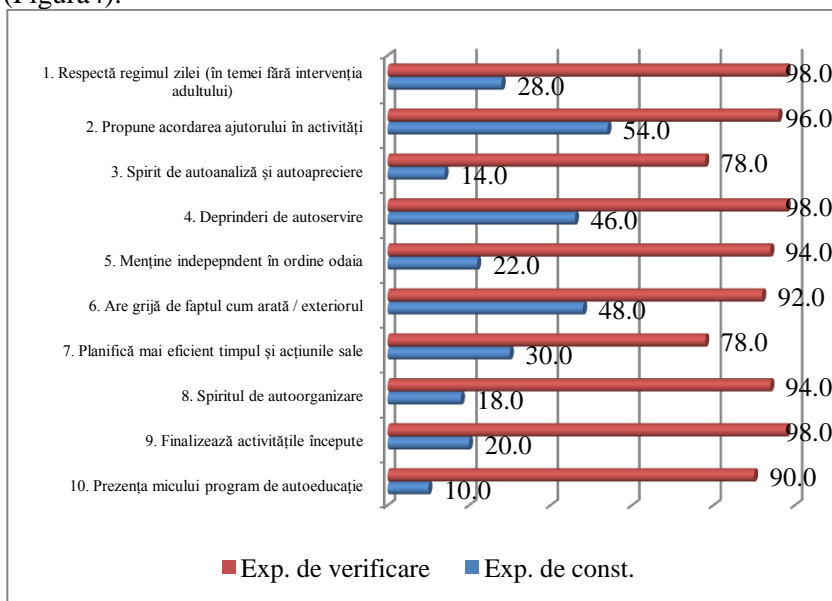

Fig. 3. Observarea schimbărilor în conduita școlarilor mici (mediul rural)

Dacă analizăm și comparăm schimbările în conduita școlarilor mici după formarea lor și a părinților, observăm diferențe substanțiale. Cât privește discrepanța situației la constatare și după formare în funcție de mediu, rural și urban, nu putem remarca ceva deosebit, decât faptul că copiii din mediul rural posedă deprinderi de autoservire mai sporite decât cei din mediul urban. În rest, la această vârstă se observă o

receptivitate destul de mare, tendința și dorința de a fi mai bun sunt evidente; elevii se pot eficient clarifica cu scopul și planificarea acțiunilor sale, sunt în stare să depună efort volitiv pentru a respecta regimul zilei, a face la timp lecțiile/temele, a finaliza activitățile începute etc.

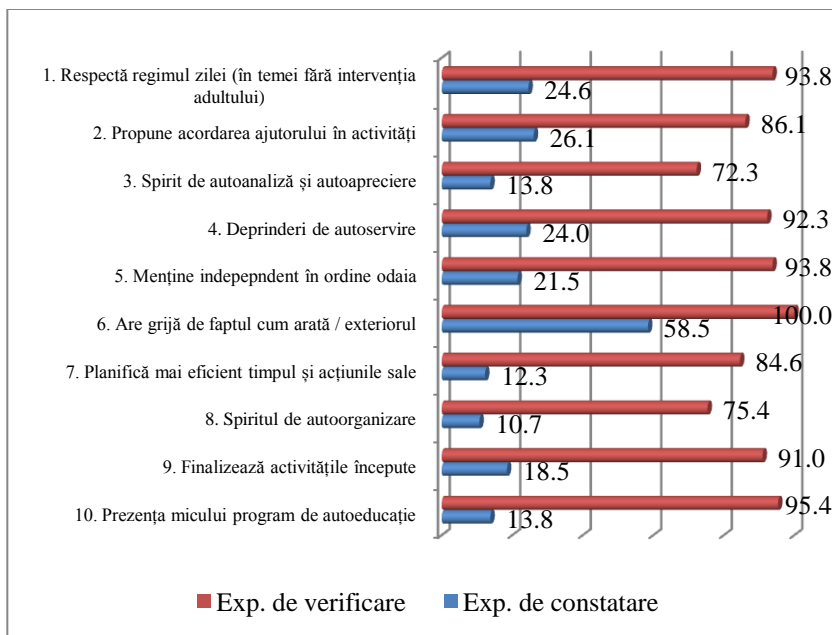

Fig. 4 Observarea schimbărilor în conduita școlărilor mici (mediul urban)

În acest context remarcăm schimbări substanțiale pozitive la câteva poziții pe care le considerăm foarte importante pentru eficientizarea autoeducației școlărilor mici. Așadar, după formare a spirit:

- spiritul de autoanaliză și autoapreciere a școlărilor mici cu 64 % (mediul rural) și cu 58,5% (mediul urban);
- deprinderile de autoservire cu 52% la școlarii mici (mediul rural) și cu 68,3% (mediul urban);
- competențele de planificare eficientă a timpului și a acțiunilor sale cu 48% la școlarii mici din mediul rural și 72,3% la școlarii mici din mediul urban;

- spiritul de autoorganizare cu 76% la școlarii mici din mediul rural și 64,7% la școlarii mici din mediul urban.

În concluzie, *Modelului pedagogic de eficientizare a autoeducației școlarului mic* reprezintă constructul central al investigației, care include fundamentele teoretico-aplicative elaborate, experimentate și validate s-a dovedit a fi funcțional. Toate instrumentele elaborate, curriculum-urile, programul de consiliere a familiei, chestionarele și sarcinile etc. au fost analizate de grupul de experți și au fost implementate în cadrul experimentului pedagogic.

În **Concluzii generale și recomandări** sunt relatate sintetic principalele rezultate investigaționale ce vizează eficientizarea autoeducației școlarii mici în contextul consilierii psihopedagogice a familiei.

Pornind de la analiza, precizarea și interpretarea aspectelor teoretice, a celor experiențiale, dar și de la datele obținute în cadrul experimentului pedagogic, putem concluziona următoarele:

1. Problema autoeducației școlarului mic investigată din perspectiva pedagogică, psihologică, filosofică, sociologică în contextul consilierii familiei a asigurat precizarea și delimitarea semnificațiilor, a caracteristicilor conceptului și procesului de autoeducație; a determinării dinamicii raporturilor între educație și autoeducație la diferite vârste, inclusiv a impactului autoeducației asupra devenirii personalității [38, p.7-28].
2. Prin studiul de tip analitico-interpretativ s-a demonstrat geneza și constituirea autoeducației ca fenomen sociouman, concept și proces pedagogic, ceea ce a permis să evidențiem specificul acestora, componentele și direcțiile de bază configurate în: cunoașterea de sine, evaluarea de sine, diagnoza și decizia autoformării, transformarea de sine [24].
3. A fost analizat și descris detaliat ansamblul de acțiuni pe care persoana le valorifică în procesul autoeducației și automodelării în corelare cu explicația dezvoltării capacităților biopsihice, a motivației, a trebuințelor, interesului, voinței și a autoactualizării persoanei.

Procesul analizei și dezvoltării semnificației componentelor autoeducației și, anume a automodelării, autoperfecționării, autodezvoltării, autocontrolului, autoorientării, autodisciplinării, autoconducerii, autocorecției a contribuit la determinarea factorilor externi și interni ai reușitei acestuia și la stabilirea posibilităților de

autoeducație a copiilor de până la 10/11 ani în funcție de stadiul dezvoltării lor cognitiv, moral și psihosocial [35].

4. S-a ilustrat faptul că eficientizarea autoeducației școlarului mic nu va fi posibilă dacă nu va fi implicată familia și nu se va ține cont de premisele psihopedagogice generale și specifice, definite și structurate în mecanismul interacțiunii condițiilor interne (factorii biologici și psihologici) cu cele externe (factorii familiali și socioculturali) [36].
5. În cadrul cercetării au fost determinate, fundamentate și explicate condițiile de eficientizare a autoeducației școlarului mic în contextul consilierii psihopedagogice a familiei; au fost precizate direcțiile de acțiune, strategiile de bază și cele operaționale; formele și metodele de eficientizare a autoeducației; au fost elaborate elementele de bază și conținutul activităților de consiliere a familiei; s-au definit condițiile și strategiile psihopedagogice, principiile de eficientizare a autoeducației școlarului mic; s-a elaborat *Matricea achizițiilor și strategiilor de inițiere-desfășurare a autoeducației școlarului mic pentru fiecare segment de vârstă (7-8-9-10/11 ani)*. Totodată, au fost elaborate și argumentate științific criteriile și prioritățile de eficientizare a autoeducației școlarului mic, au fost stabilite obiectivele generale, obiectivele cadru, cele operaționale (care sunt importante în orientarea/ghidarea procesului vizat); finalitățile, structurate în competențele generale și specifice, ceea ce a permis să formulăm indicatorii comportamentului elevilor axați pe autoeducație, inclusiv descriptorii competențelor de valorificare optimă a autoeducației, *indicatorii comportamentului parental eficient, descriptorii competențelor parentale de realizare și eficientizare a autoeducației școlarului mici și să întocmim Programul de consiliere psihopedagogică a familiei* centrate pe eficientizarea autoeducației școlarului mic [38].
6. Consilierea, familiarizarea și exersarea părinților și a copiilor (pe parcursul a doi ani de studiu) prin implementarea fundamentelor teoretico-aplicative, structurate în MPEAȘM cu specificul eficientizării autoeducației școlarului mic a generat sporirea calității parteneriatului educațional școală – elev – familie, eficientizarea autoeducației elevilor și optimizarea educației și relaționării familiale [34].

Experimentul multinivelar a demonstrat funcționalitatea *Modelului pedagogic de eficientizare a autoeducației școlarului mic* în contextul consilierii psihopedagogice a familiei, instrument metodologic

central, care încorporează fundamentele teoretico-aplicative elaborate, în ambele poziții: în schimbarea comportamentului elevilor și sporirea nivelului de competențe ale părinților privind problema vizată.

Fundamentele teoretico-aplicative elaborate și valorificate prin intermediul modelului nominalizat experimentate s-au dovedit a fi eficiente, deoarece au asigurat conștientizarea esenței și a specificului autoeducației, au demonstrat importanța dinamizării raportului dintre educația familială și școlară calitativă și autoeducația școlarului mic, la fel, au contribuit la sporirea eficienței personale a elevilor și părinților cu privire la autoeducație.

Astfel, rezultatele cercetării au confirmat *soluționarea problemei științifice de importanță majoră*, care s-a axat pe elaborarea *Modelului pedagogic de eficientizare a autoeducației școlarului mic*, ce include fundamentele teoretico-aplicative, implementarea cărora a contribuit la eficientizarea autoeducației școlarului mic în contextul consilierii psihopedagogice a familiei, ceea ce a condus la formarea comportamentului axat pe autoeducație la elevi și formarea comportamentului parental eficient, producând sporirea calității parteneriatului educațional școală-elev-familie și optimizarea educației și relaționării familiale.

Situația expusă a generat *valorificarea cu succes a direcțiilor de soluționare a problemei științifice*, care rezidă în: examinarea și interpretarea epistemologică a fenomenului și procesului autoeducației prin analiza și dezvoltarea conceptului de bază și a celor operaționale din perspectiva pedagogică, psihologică, filosofică și axiologică; evaluarea premiselor și a tendințelor psihopedagogice de dezvoltare a autoeducației; studiul și determinarea genezei și abordărilor teoretice privind educația și autoeducația școlarilor mici; determinarea și elaborarea fundamentelor teoretico-aplicative de eficientizare a autoeducației școlarului mic în contextul consilierii familiei; elaborarea, experimentarea și validarea *Modelului pedagogic de eficientizare a autoeducației școlarului mic* (MPEAȘM), care incumbă fundamentele teoretico-aplicative ale eficientizării autoeducației școlarului mic.

În consens cu sinteza și concluziile efectuate, formulăm următoarele recomandări:

1. Racordarea documentelor de politici educaționale și reglatoare la cele patru direcții de dezvoltare a educației consemnate în Raportul UNESCO pentru secolul XXI, care ne orientează spre autoeducație ca spre o coordonată de bază a educației permanente / a învățării pe parcursul vieții omului.

2. Introducerea *Autoeducației școlarului mic* în lista disciplinelor studiate la cursurile de formare a cadrelor didactice din învățământul primar.
3. Introducerea consilierii psihopedagogice a familiei axate pe eficientizarea autoeducației elevilor ca cerință-criteriu de apreciere a eficienței cadrului didactic în procesul atestării acestuia.
4. Integrarea cross-curriculară a modulelor privind consilierea psihopedagogică a familiei și eficientizarea autoeducației elevilor în conținuturile disciplinelor fundamentale universitare.
5. MPEAȘM și instrumentarul metodologic elaborat poate fi utilizat în activitatea pedagogilor, psihologilor, diriginților și a cadrelor didactice.
6. Elaborarea și editarea ghidurilor metodologice, a suporturilor teoretice tematice și practice privind autoeducația școlarului mic, consilierea psihopedagogică a familiei orientată în direcția eficientizării autoeducației copiilor, care ar include recomandări și sfaturi concrete de stimulare a autoeducației școlarului mic și depășirea dificultăților în domeniul dat.
7. Inițierea unor programe complexe și activități nonformale de eficientizare a autoeducației pentru elevi în paralel cu activitățile de consiliere a familiei în această problemă majoră.
8. Implicarea activă a serviciului psihologic din unitățile de învățământ în activitatea de orientare și consiliere a elevilor și familiei în direcția eficientizării autoeducației.
9. În criteriile de verificare (control) frontal, atestare și acreditare a instituțiilor de învățământ, de inclus indicatori de apreciere a activității de formare-stimulare a autoeducației elevilor de către cadrele didactice în colaborare cu familia.
10. Urmarea unei linii strategice constante de către instituția de învățământ în eficientizarea autoeducației școlarilor mici, a elevilor din gimnaziu și liceu, prin intermediul optimizării colaborării în cadrul parteneriatului educațional școală – elev – familie, inclusiv a lărgirii rețelei de implicare a actorilor sociali (centre de creație, cluburi pe interese, asociații nonguvernamentale etc.).

Investigația realizată deschide mari perspective de realizare a unor cercetări axate pe studiul aprofundat al procesului de autoeducație la toate vârstele și stabilirea criteriilor, principiilor, strategiilor de eficientizare a consilierii psihopedagogice a familiei cu privire la autoeducația copiilor.

BIBLIOGRAFIE

1. Andrițchi V. Formarea capacităților de autoeducație a personalității la diferite etape de vîrstă. În: Didactica Pro..., revistă de teorie și practică educațională, nr. 1-2 (42), 2007. p. 22-27.
2. Andrițchi V., Metodologia formării aptitudinilor de autoeducație la elevii de vîrstă școlară mică. Chișinău: Univers pedagogic, 2006. 64p.
3. Andrițchi V., Organizarea procesului educațional. Ghid metodologic pentru formarea cadrelor didactice din învățămîntul preuniversitar. Chișinău: Știința, 2007. 52 p.
4. Badea E. Caracterizarea dinamică a copilului și adolescentului (de la 3 la 17/18 ani). București: EDP, 1993. 201 p.
5. Barna A. Autoeducația: Probleme teoretice și metodologice. București: EDP, 1995. 174 p.
6. Barna A. În puterea noastră autoeducația: Tinerețe, autoeducație, responsabilitate. București: Editura Albatros, 1989. 205 p.
7. Bonchis E. Familia și rolul ei în educația copilului. Iași: Polirom, 2011, 419 p.
8. Bunescu A., Invitație la autoeducație. București: EDP, 1996. 306 p.
9. Calaraș C. Cultura autoeducației elevului. Ghid metodologic. Chișinău: Primex-com SRL, 2010. 139 p.
10. Chelcea S., Lungul drum spre tine însuși. București: Editura Militară, 1988. 222 p.
11. Codul Educației al Republicii Moldova, 2014. <http://lex.justice.md/md/355156/> (vizitat 23-25.11.2015)
12. Comănescu I., Autoeducația - azi și mâine. Oradea: Editura Imprimeriei de Vest, 1996. 343p.
13. Comănescu I., Reconsiderări necesare în problematica educației morale. În: Revista de pedagogie, 1991, nr. 6; 7; 8.
14. Convenția cu privire la drepturile copilului, ONU. Chișinău: Bons Offices, 2000. 40 p.
15. Coroi E., Bolboceanu A., Cara A., etc. Curriculum la dirigiență. Chișinău: IȘE, 2007. 18 p.
16. Cosmovici A., Iacob L. Psihologie școlară. Iași: Polirom, 2008. 301p.
17. Cristea S., Dicționar enciclopedic de pedagogie, Vol. I. București: Didactica Publishing House, 2015. 831 p.
18. Curriculumul școlar: Clasele 1-4 / Min. Educației al Rep. Moldova. Chișinău: FE-P Tipografia Centrală, 2010. 244 p.

19. Cuznețov Larisa Consilierea parentală. Ghid metodologic. Chișinău: Primex-Com SRL, 2013. 111 p.
20. Cuznețov Larisa Consilierea și educația familiei. Introducere în consilierea ontologică complexă a familiei. Chișinău: Primex-com SRL, 2015. 488 p.
21. Cuznețov Larisa Filosofia practică a familiei. Chișinău: CEP USM, 2013, 328 p.
22. Cuznețov Larisa Tratat de educație pentru familie. Pedagogia familiei. Chișinău: CEP USM, 2008, 624 p.
23. Cuznețov L., Popa N. Aspecte teoretice de formare a competențelor de autoeducație la elevii din clasele primare. Materialele Conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”. Seria XVII. Vol.I. Ch: 2015, Tipogr. UPS „I.Creangă”. p.267-275.
24. Cuznețov L., Popa N. Unele repere teoretice privind autoeducația în contextual devenirii personalității. Revista Studia Universitatis Moldaviae, Ch: 2015, Nr. 5 (85), Seria Științe ale educației. p.64-70.
<http://studiamsu.eu/wp-content/uploads/10.-p.64-70.pdf>
25. Dave R.H. (coord. șt.) Fundamentele educației permanente. București: EDP, 1991. 318 p.
26. Faure Ed.,colab., A învăța să fii, partea a II-a. București: EDP, 1974. 380 p.
27. Macavei E., Pedagogie. Teoria educației. Vol. II, București: Aramis, 2002. 352 p.
28. Manolache A., Muster D. (coord.), Dicționar de pedagogie, București: Editura Didactică și Pedagogică, 1979.
29. Nicola I. Tratat de pedagogie școlară. București: EDP, 1994. 485 p.
30. Panico V. Educația prospectivă a personalității. Chișinău, 1996.
31. Panico V., Andrițchi V. Bazele științifice de formare a atitudinilor fundamentale la elevi din sistemul preuniversitar. Chișinău, 1998.
32. Pavelcu V., Cunoaștere de sine și cunoașterea personalității. București: EDP, 1980. 380 p.
33. Pavelcu V., Invitație la cunoașterea de sine. București: EDP, 1970. 133 p.
34. Popa N. Autoeducația ca valoare și activitate educațională. În: Materialele Conferinței Științifice Internaționale Familia – factor existențial de promovare a valorilor etern-umane (ediția a II-a), din 15-16 mai 2017. p.144-152.
35. Popa N. Considerații teoretico-metodologice privind desfășurarea autoeducației școlarului mic. Revista Studia Universitatis Moldaviae, Ch: 2017, Nr. 5 (105), Seria Științe ale educației. p.94-

98. http://studiamsu.eu/wp-content/uploads/16.p.94-98_105.pdf
36. Popa N. Continuitatea formării competențelor de autoeducație la elevii de vârstă școlară mică în contextul școală – familie. În: Materialele Conferinței științifice a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă” în anul 2016. p. 231-243.
37. Popa N. Strategii de eficientizare a autoeducației școlarului mic. În: Revista Acta et commentationes. Științe ale Educației. Nr. 2 (9), 2016. p.96-103. <https://drive.google.com/file/d/0B5LstnttqU8gW/WczZXpzbzZBaFU/view>
38. Popa N. (coord. șt. Cuznețov Larisa) Eficientizarea autoeducației elevilor de vârstă școlară mică în contextul consilierii familiei. Monografie. Chișinău: Primex-Com, 2018. 190 p.
39. Popescu-Neveanu P. Dicționar de psihologie. București: Albatros, 1978. 978 p.
40. Roman I., Autoformarea asistată a elevilor - scop fundamental al școlii moderne. În: Univers didactic, 1994, nr.3. p.23-26.
41. Salade D., Autocunoașterea elevului și rolul ei în procesul instructiv-educativ. În Studia Universitates, Babeș-Bolyai, ClujNapoca, 1967.
42. Salade D., Dimensiuni ale autoeducației. București: Editura Didactică și Pedagogică, R.A., 1998. 232 p.
43. Segalen M., Sociologia familiei. Iași: Polirom, 2011. 436 p.
44. Stanciu I., Autoeducația în lumea contemporană. În: Revista de pedagogie. București, 1993, nr.8(12). p.3-6.
45. Strategia sectorială de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020. Ministerul educației, 2013. Educația 2020. 47 p. <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view =doc&id=355494&lang=1> (vizitat la 18-20.11.2014)
46. Șchiopu U., Verza E., Psihologia vârstelor: Ciclurile vieții. Ed. a 3-a. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1997. 508 p.
47. Șuteu T., Cunoașterea și autocunoașterea elevilor. București, 1978. 169 p.
48. Șuteu T., Fărcaș V., Aprecierea persoanei. București: Editura Albatros, 1982. 238 p.
49. Toma S., Autoeducația. Sens și devenire. București: E.D.P., 1983. 130 p.
50. Toma, S., Pascu-Roșculeț, E., Autoeducația în concepția lui G.Aslan. În: Revista de pedagogie. București, 1993, nr.8 (12). p.39-43.

51. Ursu L. ș.a. Pregătirea inițială a cadrelor didactice pentru învățământul preșcolar și primar în vederea formării competenței profesionale de educație ecologică. Monografie colectivă. Coordonator: Ursu L. Ch.: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2014. 238 p.
52. Ursu L., Saranciuc-Gordea L., Demersul inter și transdisciplinar al programei experimentale de formare a CEE la viitorii învățători. Revista de științe socio-umane. 2013, nr. 3 (25). p.27-40
53. Арет А., Очерки по теории самовоспитания. Фрунзе: Издательство Киргизского университета, 1961. 124 с.
54. Бондаревский В., Беседы о самовоспитании. Москва: Просвещение, 1976. 127 с.
55. Выготский, Л., Педагогическая психология. Москва: Педагогика, 1991. 479 с.
56. Гришин Д, Колдунов Я.М. Руководство самовоспитанием школьников. Москва: Просвещение, 1975. 176 с.
57. Ковалёв А., Личность воспитывает себя. Москва, 1983. 256 с.
58. Рувинский Л., Самовоспитание личности. Москва: Знание, 1980. 39 с.

ADNOTARE

Popa Natalia

Eficientizarea autoeducației școlarului mic în contextul consilierii psihopedagogice a familiei,

Teză de doctor în științe pedagogice, Chișinău, 2018

Volumul și structura tezei. Teza conține: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie (174 surse), 15 anexe. În total conține 127 de pagini text de bază, 12 figuri și 11 tabele.

Cuvinte-cheie: autoeducație, educație, școlarul mic, consiliere psihopedagogică, familie, cultura autoeducației, obiect al educației, subiect al educației, cadru școlar.

Domeniul de studiu se referă la pedagogia generală și anume la Teoria educației și constă în fundamentarea teoretico-aplicativă a eficientizării autoeducației școlarului mic în contextul consilierii psihopedagogice a familiei.

Scopul cercetării constă în elaborarea, experimentarea și validarea fundamentelor teoretico-aplicative ale eficientizării autoeducației școlarilor mici în contextul consilierii psihopedagogice a familiei.

Obiectivele cercetării: interpretarea teoretică a fenomenului și procesului autoeducației prin analiza și dezvoltarea conceptului de bază și a celor operaționale din perspectiva pedagogică, psihologică, filosofică și axiologică; evaluarea premiselor și a tendințelor psihopedagogice de dezvoltare a autoeducației; studierea genezei abordărilor teoretice privind educația și autoeducația școlarilor mici; elaborarea fundamentelor teoretico-aplicative de eficientizare a autoeducației școlarului mic în contextul consilierii familiei; validarea *Modelului pedagogic de eficientizare a autoeducației școlarului mic* (MPEAȘM), care incumbă fundamentele teoretico-aplicative ale eficientizării autoeducației școlarului mic.

Noutatea și originalitatea științifică este obiectivată de: abordarea sociopsihopedagogică și filosofică a fenomenului autoeducației; precizarea și delimitarea conceptelor de bază în contextul consilierii psihopedagogice a familiei; examinarea și stabilirea premiselor psihopedagogice ale autoeducației școlarului mic; identificarea și fundamentarea științifică a principiilor, condițiilor și strategiilor de eficientizare a autoeducației școlarului mic prin intermediul și în contextul consilierii psihopedagogice a familiei; determinarea fundamentelor teoretico-aplicative de eficientizare a autoeducației școlarului mic în contextul consilierii familiei; elaborarea și argumentarea științifică a *Modelului pedagogic de eficientizare a autoeducației școlarului mic*.

Problema științifică importantă soluționată rezidă în elaborarea MPEAȘM, ce include fundamentele teoretico-aplicative, implementarea cărora a contribuit la eficientizarea autoeducației școlarului mic în contextul consilierii psihopedagogice a familiei, ceea ce a condus la formarea comportamentului axat pe autoeducație la elevi și formarea comportamentului parental eficient, producând sporirea nivelului de autoeducație a școlarilor mici, a calității parteneriatului educațional școală – elev - familie și optimizarea educației și relaționării familiale.

Semnificația teoretică a cercetării este susținută de: analiza, precizarea și delimitarea conceptelor de bază: *educație familială, autoeducație, consiliere psihopedagogică*; examinarea și analiza critică a esenței autoeducației, impactului autoeducației asupra devenirii personalității și determinarea evoluției abordărilor teoretice cu privire la autoeducația la general, și a autoeducației școlarilor mici, în special. Totodată, semnificativă este fundamentarea teoretică a *Modelului pedagogic de eficientizare a autoeducației școlarului mic* / MPEAȘM și argumentarea științifică a elaborării și aplicării instrumentarului metodologic de cercetare.

Valoarea aplicativă a lucrării constă în elaborarea și validarea fundamentelor teoretico-aplicative ale autoeducației școlarilor mici, incorporate în *Modelul pedagogic de eficientizare a autoeducației școlarului mic*, care oferă un suport metodologic și tehnologic de asigurare a stimulării procesului autoeducativ în treapta învățământului primar și consolidare a parteneriatului școală – elev – familie, inclusiv de stabilire și descriere a posibilităților și orientărilor consilierii psihopedagogice a familiei în direcția vizată.

Implementarea rezultatelor științifice s-a realizat prin experimentarea și validarea *Modelului pedagogic de eficientizare a autoeducației școlarului mic*, care include fundamentele teoretice și praxiologice. Implementarea rezultatelor cercetării s-a realizat în clasele primare a instituțiilor de învățământ din mun. Chișinău (IPLT „Onisifor Ghibu”) și Gimnaziul Cobusca Veche din s. Cobusca Veche, r-l Anenii Noi, inclusiv prin intermediul publicațiilor și comunicărilor științifice la un șir de seminare metodologice, conferințe naționale și internaționale.

АННОТАЦИЯ

Попа Наталья

Повышение эффективности самовоспитания младших школьников в контексте психопедагогического консультирования семьи

Кандидатская диссертация на соискание учёной степени доктора педагогических наук, Кишинёв, 2018

Структура диссертации: введение, три главы, общие выводы и рекомендации, список литературы из 174 источников, 15 приложений, 127 страниц основного текста, 12 рисунков и 11 таблиц. Результаты исследования опубликованы в 6 научных статьях.

Ключевые слова: самовоспитание, воспитание, младший школьник, психопедагогическое консультирование, семья, культура самовоспитания, объект воспитания, субъект воспитания, школьная среда.

Область исследования относится к педагогике и к общей теории воспитания, в частности, предусматривает исследование проблемы повышения эффективности самовоспитания младших школьников в контексте психопедагогического консультирования семьи.

Цель исследования: разработка, экспериментирование и валидация теоретико-прикладных основ повышения эффективности самовоспитания младших школьников в контексте психопедагогического консультирования семьи.

Задачи исследования: эпистемологическая интерпретация феномена и процесса самовоспитания посредством выявления основного и операциональных концептов исходя из педагогической, психологической, философской и аксиологической перспектив; анализ психологических и педагогических тенденций в развитии самовоспитания; изучение генезиса теоретических подходов в развитии самовоспитания; разработка теоретических и практических основ повышения СМШ в контексте психопедагогического консультирования семьи, а так же экспериментирование ПМПЭСМШ.

Научная новизна и оригинальность исследования заключаются в разработке и научной аргументации Педагогической модели ПЭСМШ, которая включает в себя, теоретические и практические основы повышения эффективности самовоспитания младших школьников в контексте психопедагогического консультирования семьи; в выявлении, разработке и описании психолого-педагогических условий и факторов, принципов и стратегий влияющих на эффективность самовоспитания младшего школьника.

Значимая научная проблема, решенная в исследовании состоит в разработке теоретических и практических основ ПЭСМШ, структурированных в Педагогической модели ПЭСМШ, внедрение которой позволило повысить качество семейного воспитания, сотрудничества школы – учащегося – семьи и сформировать культуру самовоспитания школьника, а так же консолидировать родительские компетенции касающиеся стимулирования и повышения эффективности самовоспитания младших школьников.

Теоретическая значимость исследования заключается в анализе и эпистемологической интерпретации феномена самовоспитания в общем; в определении, уточнении и делимитации основных понятий / концептов: *семейное воспитание, самовоспитание, психопедагогическое консультирование семьи*, в частности. Изучение истории и эволюции теоретических подходов к проблеме СЛ и СМШ позволило усановить и осуществить научную аргументацию Педагогической модели ПЭСМШ.

Практическая значимость исследования определяется тем, что разработанные автором теоретические и практические основы повышения ЭСМШ, структурированные в Педагогической модели РЕСМШ имплементированные в контексте психопедагогического консультирования семьи, способствуют переосмыслению самовоспитания младших школьников и формированию компетентного подхода к этой проблеме у родителей. Прикладное значение исследования заключается в создании реальных предпосылок повышения эффективности самовоспитания младших школьников и улучшения их семейного воспитания. Методологический инструментарий и ПМПЭСМШ, то есть теоретико-практические основы могут быть использованы как в воспитании учащихся, семьи, так и в повышении квалификации учителей младших классов.

Внедрение результатов исследования. Результаты педагогического исследования были внедрены и апробированы на двух уровнях: в процессе самовоспитания учащихся начальной школы и их родителей в Теоретическом лицее им. О. Гибу, в Гимназии Кобуска Веке, Ново-Анненского района и в рамках методических семинаров для учителей начальных классов муниципия, а так же в рамках национальных и международных конференций.

ANNOTATION

Popa Natalia, The increase of efficiency of self-education of primary school pupil in the context of psycho-pedagogical family counselling, Thesis on a doctor's degree in pedagogical sciences, Chişinău, 2018

Thesis volume and structure. The thesis contains: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 174 titles, 15 appendices. The thesis totally contains 127 pages of the main text, 12 figures and 11 tables.

Keywords: self education, education, primary school pupil, psycho-pedagogical counselling, family, culture of self-education, education object, education subject, school framework.

The study concerns the General Pedagogy / Theory of education and is devoted to theoretical applicative foundation of increase of efficiency of self education of primary school pupil in the context of psycho-pedagogical family counselling.

The research purpose is to elaborate, to experiment and to validate the theoretical applicative foundations of increase of efficiency of self education of primary school pupil in the context of psycho-pedagogical family counselling.

The research purposes are: epistemological interpretation of the phenomenon and the process of self-education by analysis and disclosure of the base and operational concepts from pedagogical, psychological, philosophical and axiology view; assessing the premises and the psycho-pedagogical trends of self-education development; determination of genesis theoretical approaches regarding education and self-education; elaboration of theoretical applicative foundations of the increase of efficiency of self-education of primary school pupil in the context of psycho-pedagogical family counselling; validation of the *Pedagogical Model of increase of efficiency of self-education of primary school pupil* (PMIESESP), which is incumbent upon the theoretical applicative foundations of the increase of efficiency of self-education of a primary school pupil.

Novelty and scientific originality is socio-psycho-pedagogical and philosophical approach of the phenomenon of self-education; specification and delimitation of the basic concepts in the context of psycho-pedagogical family counselling; examining and establishing the psycho-pedagogical premises of self-education of a primary school pupil; identifying and scientific substantiating the principles, conditions and strategies of the increase of self-education of a primary school pupil through and within the context of psycho-pedagogical family counselling; determination of theoretical applicative foundations for the increase of efficiency of self-education of a primary school pupil; elaboration and scientific argumentation of the *Pedagogical Model of increase of efficiency of self education of primary school pupil*.

Important scientific problem solved in the field of research lies in the elaboration of the PMIESESP, that includes theoretical applicative foundations which have contributed to the increase of efficiency of self-education of a primary school pupil in the context of psycho-pedagogical family counselling, which led to the formation of the behavior focused on pupil's self-education and formation of the efficient parents behavior, raising the self-education level of primary school pupils, of the quality of the partnership school – pupil – family, and the optimisation of education and the relationship in the family.

The theoretical significance of this research is supported by: analysis, specification and delimitation of the basic concepts: *family education, self-education, psycho-pedagogical counselling*; examining and critical analyzing the self-education essence, impact of self-education on becoming a personality and determination of evolution of theoretical approaches regarding self-education in general and the self-education of the primary school pupil in particular. At the same time, is significant the theoretical foundation of *Pedagogical Model of increase of efficiency of self education of primary school pupil* (PMIESESP) and the scientific argumentation of elaboration and application of the methodological research tool.

The applied value of the thesis consists in the elaboration and validation of theoretical applicative foundations of self-education of the primary school pupils, which are incorporated in the *Pedagogical Model of increase of efficiency of self education of primary school pupil*, that offers a methodologic and technological support to the consolidation of the partnership school – pupil – family, including establishing and describing the possibilities and orientations of the psycho-pedagogical family counselling in the intended direction.

Implementation of scientific results was carried out by experimenting and validating the *Pedagogical Model of increase of efficiency of self education of primary school pupil*, which includes the theoretical and praxiological fundamentals. The implementing of the research was carried out in the primary school of the educational institutions in Chisinau (IPLT „Onisifor Ghibu) and the Gymnasium Cobusca Veche from the village Cobusca Veche, Anenii Noi district, including in the publications and scientific communications, at the national and international conferences.

Popa Natalia

**EFICIENTIZAREA AUTOEDUCAȚIEI
ȘCOLARULUI MIC ÎN CONTEXTUL
CONSILIERII PSIHOPEDAGOGICE A
FAMILIEI**

531.01 TEORIA GENERALĂ A EDUCAȚIEI

Autoreferatul tezei de doctor în științe pedagogice

Aprobat spre tipar: 07.06.2018 Formatul hârtiei 60x84 1/16

Hârtie ofset. Tipar ofset. Tiraj 50 ex.

Coli de tipar.: 1,4 Comanda nr. 45

Str. Ion Creangă 1 (XeroxPrint) xprintcreanga1@gmail.com